

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

7 Susurronu[m] (Klapper narre[n]) Nole. Loq[ui] mala amicitie ablatiua:
loq[ui] v[er]ba exaggeratiua: recitare imp[er]fecta: v[er]ba [com]passiua:
v[er]ba p[ro]hibitiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Turba VI. IIII

gis suis cognouit: bono pudore p̄motus/ tris filios ad Achaemias
Italie: Bononiensem misit/ vt lris operā darēt/ nolēs vnq̄ chare poste
ritati qđ sibi p̄tulerat forsitan euenire. Nec patrē spes sefellit: nā filij
oēs sum: no studio ceteris multis p̄stāiores euasere: vsq̄ adeo vt vn̄
in Agrippinen. Archiep̄m: duo reliq̄/ alter post alter in Monasteri
eñ. ecce antistites doctrine merito digne fuerint exaltati. Itaq̄ pater
na pfusio filijs laudē peperit z glam̄ immortalem.

Quarta nola est: egregios p̄ceptores negligere. Impedit q̄sdā tur
pis illa auaricia: q̄ zli optarēt filios suos fore doctos/ attñ optimo p̄
ceptori eos tradere non satagūt: sed cui p̄tingit/ parcentes pecunijs.
Non sic/ sed optima forma p̄ponēda est puero: quēadmodū notabilis
docet Quintilianus/ Enneas Siluius/ z alij q̄ de pueroꝝ educatōne
scribūt. Quesiuit Philipp⁹ filio suo Alexādro magno p̄ceptorē Ari
stotele q̄ habuit/ Platonē/ q̄ Socratē: inde tales euasere. Nos aut̄ ta
libz p̄ceptoribz filios credim⁹ q̄ eosdē nobis maiores reddūt fatuos
q̄ receperint. Rogemus.

Feria quinta post Inuocauit. viij Martij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl's. j. Euangelium.

Sextima turba stultoz est: susurrōnū seminantiū discordi
as (klapper narrē) z necesse est frēs vt nolīs signent. Nō em̄
oēs seminātes discordiā sunt de nūero hoz stultoz. Pau
lus sciēs qz vna ps esset saduceoz z altera phariseoz ex
clamabat in psilio: Turi frēs ego phariseus sum fili⁹ phariseoz de spe
z resurrectōe mortuoz ego iudicor. Et cū h̄ dixisset: facta est dissens
io inter Phariseos z Saduceos. Act. xxiij. Ecce quō Paulus semi
nauit discordiā: z nunqđ fatuus erat de numero hoz: Absit: sapiens
em̄ erat: stultitiā hic nō fecit: qz causauit discordiā p̄ quā tollebat ma
la p̄cordia. s. in mala volūtate: z h̄ vtiqz fuit laudabile. Fecit h̄ an̄ euz
dñs Iesus. Nō veni inq̄t pacē mittere/ sed gladium. Matth. x. Itaqz
nō oēs discordiā seminantes/ sunt de hoz numero. Sed vt eos no
scamus notāde sunt qnqz nola.

Prima est: loq̄ mala amicitie ablatiua. Susurro in h̄ differt a de
tractore: qz detractor intēdit diminuire famā: ille aut̄ auferre amicitia
am. Sed in materia p̄ueniūt: qz vterqz mala de alio refert. Difficile
p̄t cognosci susurro p̄ illā nola: qz occulta est: nisi p̄ sequētes patefiat.
nō em̄ p̄t q̄s bñ discernere q̄ intentōe q̄s de alio mala referat: vtz si se
quētes nola affuerint/ poterit facilius d̄judicari. Quis q̄so cognouit
ser illos susurrōnes q̄ discordiā seminabāt inter b. Gregoriū z impa
tricē Constatinā: De q̄ legit in eius gestis qz inter eū z impatricē (q̄ ei
fauebat i veraci expugnatōe: quā habuit s̄ Joannē Patriarchā: q̄ syno
do p̄gregatā i greciā/ ordiāuit se vniuersalē vocari. i. toti⁹ ecce caput)

Susurrorum

discordia seminabat: q̄ em̄ ex pte istius erant Joānis/volētes inter b. Gregoriū z ipam discordie seminare maliciā: suaserūt imperatrici vt a b. Grego. p nūcios missos peteret caput sc̄i Pauli apli: vel saltem aliqd̄ membz eius: qz eccliam in eius honorē p̄struxerat: sciētes q̄ in hac petitiōe b. Greg. eam audire recusaret: z sic eā ab illa affectiōe quā habuit ad sc̄tam Romanā eccliam z b. Gregoriū retraxerūt z fecerunt b. Gregoriū viz discordie in vniuersa terra grecie. Quis inquam hoc sce cognouisset susurrones/cū intērio latebat animoz:

Secūda nola est: loq̄ vba exaggrātia. Nimirū q̄dam audiētes v̄bū aliqd̄ ex ore alicuius quod displicere poterit: illud referūt cū augmen to quo magis aliū p̄citare possint ad odiū illi. Mētor si nō Chore hac nola notat⁹ fuerit dū in odiū Moysi volebat p̄ l̄m p̄citare/z discordiā seminare. quēadmodū legit nūcri. xvj. Ipe em̄ cū suis adbes rētibz cū stetit aduersum Moysen z Aaron/dixerūt: sufficiat vobis qz oīs multitudo scōz ē: z i ipis est dñs: cur eleuamini sup̄ pplm dñi: Ecce exaggratōem. Sz q̄cūnqd̄ impune hāc discordiā semina bāt: nō p̄fecto: q̄ppe q̄ terra se aperuit/z absorpsit eos viuos.

Tercia nola est: recitare imp̄fecta. Dicit Alexan. de Ales/q̄ detra ctio est occulte p̄ vba plene exp̄ssa. Susurratio v̄o fit occulte/p̄ vba non plene exp̄ssa. Plane h̄ mos est talium susurrōnū: q̄ semiplene referūt audita: z subiūgunt q̄ talia audierint/q̄ ea nolunt narrare: q̄ fit vt lōge peiora appareāt/z maioris indignatōis/ q̄ si integre recitassent: nō inqunt mediā ptem tibi dixi: sed post hac forsītā ab alijs intelliges. Fecit sic puto illa Spoletana vetula q̄ mane q̄dam tēpestiue ad quē dam in terra sua caput existētē trāsicens/p̄dixit sibi inimicū suū p̄ciue subito venturū armato exercitu/vt cū z sc̄lam suā deleret z p̄deret: vidēs qz p̄dictū hoīem arma sumere citius ad inimicū quantū potuit euolauit: z illi nihil de hac re cogitātū silia vba q̄ p̄mo dixerat enarra uit. Cūqz z hic arma sumeret z ad pugnā cū inimico esset ingressus: tātus corz effusus est sanguis vt vix aliqd̄ sine dolore enarrare vales ret. O maledicta lingua bec bilinguis hominis/instrumētū diaboli bilinguis serpentis.

Quarta nola est: recitare vba p̄passiua. ostentare cū videris inter talia p̄passiōē quādā fictā/quā habeat ad te z aliū de quo refert ma la: cogita qz non longe est nola. Dicit⁹ p̄doleo tibi q̄ ita diffamaris: vellē qz ab alio audisses q̄ a me: attū reticere tibi non possum/quāta de te ille d̄r: z miroz admodū immo misereoz etiam sui/q̄ oblitus oīm b̄ficiōz a te sibi impensoz. ingratus existat/z tāta mala tibi infert: scandalū plane est/z mirū q̄ nō erubescit. Absolon dū moliret patres suū puare regno/sic videt se habuisse in attrahēdo ad se pplm p̄ salu tatōes blādas z p̄passiuas: qz nō haberēt iudicē. Uide. ij. Regū. xv.

X Quinta nola est: loq̄ vba p̄bibitiua. Sia inq̄t susurro/cauc ne reue

les: in cor tuū dixi sub rosa/sub sigillo confessionis: nolo de hoc habere
 vbi q ego dixerim/Sed et aliqñ erigūt fidē de non reuelādo: vnde
 magna mala sequunt: ita cū fit/vt ex vtraq; pte rancor maneat sepul
 tus et indefinēter intumescant corda hinc inde p indignatōes et cogit
 atōes: q̄s si sibi mutuo aperirēt cin^o q̄ sic incluse euāscerēt et odiuz
 repesceret. hos fatuos gignit mater inuidia. Rō fm Tho. ij. ij. q. xxxvj
 ar. iij. qz diminuerē intēdūt glām alteri^o vel occulte p susurratōnem/
 vel manifeste p detractōem. Habes ecce nolas qnq; q̄b; aliquantulū
 dinoscere poteris pnciosos illos et deo odibiles stultos susurrones.
 Plane deo odibiles et singulr detestabiles: teste Salomone Prover. j
 vj. Sex inqt sunt q̄ odit dñs: et septimū detestat anima eius. et h̄ septi
 mū ponit eum q̄ seminat inter fratres discordiā. Iuste q̄dem p̄ter ce
 teros deus eosdē detestat: q̄ppe q̄ directe eidē in suis opib; p̄trarian
 tur. Venit filius dei in hūc mūdū: et vsq; ad mortē crucis laborauit:
 vt filios dei q̄ erant disp̄si p̄gregaret in vñū. Joan. xj. et vt dissolueret
 opa diaboli. Joan. iij. hic autē laborat vt amicos p̄cordes abinucem
 diuidat/et disp̄gat: filis lupi q̄ disp̄gat oues diaboli imitās. Filij pla
 ne diaboli p̄ imitatōem: de q̄b; in hodierno euāgelio: Beati pacifici/
 qm̄ filij dei vocabunt: hi. f. q̄ faciūt pacem inter hoies. ḡ ecōtra: q̄ dis
 cordiā faciūt et pacē exturbant/nō filij dei sed diaboli vocabunt. q̄ cō
 gregat mecū est: q̄ disp̄gat p̄tra me et. Elere nō filij dei q̄ testamentuz
 patris sui nō exequunt. Pacem meā do vobis: pacē relinquo vobis. 4
 Ecce testamentū patris nostri: testamētū h̄ susurrones nō exequunt/
 sed impediūt et infringūt: ideo excōicari corā deo a societate sc̄toꝝ fili
 orum/et hereditate regni celoꝝ iure p̄uabunt. O maledicti filij/si tñ fi
 lij debeant appellari susurrones/stulti/pnciosi/a deo merito detestas
 ti: q̄ corpus eius mysticū (q̄d p̄ciosius reputauit suo ho corporeo q̄ p
 illo h̄ tradidit in mortē: et h̄ scindi passus est in cruce: illud autē non: na
 figura tunice incōsutilis nō scisse) scinditis dū p̄ lingue gladiū/mēbra
 Christi abinucē diuiditis. Ita plane fit/et q̄dē pnciosissime/vt regna
 et cōitates in seculari et sp̄uali statu discordia scindant et pereant: q̄d re
 gnū Romanoz/et q̄d regnū Alexandri/et q̄d regnū Iudcoꝝ scidit: quid
 christianitate indies collabi facit: vtiq; discordia. q̄d multa: vt Salu.
 di. Concordia res pue crescūt: discordia maxime dilabunt. Quā neces
 saria sit p̄cordia p̄seruādis regnis et pnciosa discordia/sapiētes paga
 ni sub similitudinib; multis tradidit. Recitat Symon de Burston:
 q̄ cū p̄mus Soldan^o videret se moriturū/mādauit sibi oēs filios suos
 os accersiri/vt singuli singulas secū h̄gas afferrēt. Qd̄ cum ita factū
 esset: iussit oēs h̄gas simul colligari/et sic colligatas frangi: q̄d cū nul
 lus filioꝝ facere posset/iussit resolui: et a singulis filijs singulas frāgi:
 q̄d cū facile fecissent/ait: ita erit si p̄cordes māseritis: tale erit regnū ve
 strū stabile: q̄d si p̄ discordiā sepabimini/nō diu stabit regnū vestrum.

Temerarioꝝ

Sertorius (vt scribit Valerius Maximus) videns q̄ milites sui se ab inuice separare z non vna pugnare vellēt iussit sibi duos adducere equos: debile vnu/aliū robustū z senē imbellē: crines de cauda robuz sibi equi singillatim extrahere: qđ z facillime faciebat: deinde volebat vt debiliori equo crines omnes simul vno tracto extraheret. Et cū h̄ nō posset/ostendit qz concordia res p̄seruat: discordia ad dissipatōem facile inducit. Strozylus (vt Florētinus scribit lib. p̄mo) fecit in p̄spectu sui exercitus duos canes sese vehemēter mordere: interqz mordendus emisit lupū. quo viso canes pus discordes se mordere cessauerūt z cōcorditer vna in lupū impetū fecerūt. His exemplis z alijs dictis z factis veteres q̄ officiosa sit discordia p̄seruatōi reipublice innuebant/ q̄qz vtilis pax z p̄cordia. Sed z q̄ntū virus sit discordia rei familiarit ita q̄ nedū separat turmas abinuicem in sui p̄niciem/ sed etiā p̄iuges: docet notissima illa historia de vetula/ cui p̄misit diabolus duos calceos nouos/ vt discordiā inter p̄iuges duos seminare: q̄ se hoc facere spondit. Accessit itaqz vix dicens/ vxorem suam quēdam alium magis se diligere: qz cum occidere p̄poneret nisi sibi caute p̄videret. Et vir hoc neutiqz credere voluit. Accessit autē z vxorē ei dicens/ qm̄ maritus eius aliā magis diligeret. Cum igit de sero simul cenarent: vir multerē toruo vultu asperit. Cui vxor viceuersa suam ostēdebat indignatōem: tūc vterqz cepit fidē vbiſ vetule adhibere. Uetula igit altera die accessit vxorē dans ei p̄siliū tale/ vt magnū cultellū viri sui ad aquā b̄ndictā poneret in ecclā/ z de nocte sub ceruical viri poneret: q̄ desup dormiēs eam reamaret. Eadē die etiam vix accessit dicens ei: q̄ nisi de nocte vigilaret/ vxor eum occideret. Et in signum huius cultellū suū sub pulunari capitis sui illa nocte inueniret: quez inueniens vir vxorē p̄p̄iam interfecit. Tūc diabolus calceos vetule p̄missos in basta suspēdit: z ei trans aquā porrerit: vbi ip̄a stetit panos lauans dicens: Vereor tibi appropinquare/ ne me silt decipias sic vxorē z vix eius. Ecce q̄s diabolus nunqz potuit in. xxx. annis inducere ad discordiā/ p̄ hāc vetulā. p̄positū suū p̄seq̄bat. Quid multa: nullus status satis turus est/ etiā vsqz in religionū abditissimas mittit discordia poma sua: z lapis ille maledictus q̄ syderites appellat/ in iūct: cuius natura est fm̄ Solinū: vt vbiqz fuerit mox discordia oriat. Rogemus deū vt nos a fatuitate ista custodiat.

Feria. vi. post Inuocant. x. Martij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euangelium.

O Et aua turba stultoz est temerarioꝝ (freuel narrē/ einrich tig vngefolgig) q̄ p̄silia alioꝝ p̄temnūt/ aut p̄p̄ia: q̄uis de his postea dicit: qz habebūt locū p̄p̄iū. Reperto q̄nqz nos las hoz fatuoz q̄b̄ discerni possunt.